

KMETIJSTVO

Letna skupščina Zveze kmetijskih zbornic

Na nedavni prvi redni letni skupščini Zveze kmetijskih zbornic so obširno razpravljali o glavnih problemih in o stanju kmetijstva in gozdarstva, o delu Zveze kmetijskih zbornic in o najbolj aktualnih nalogah te organizacije.

Na skupščini so ugotovili, da se je v zadnjih dveh letih dokaj povečala uporaba raznih proizvodnih sredstev, da se je tržišče znatno razširilo, da so se v določenem obsegu povečale naložbe v kmetijstvo, da se je povečal živinski sklad, da so se povečale površine sadovnjakov, vinogradov itd.

V preteklem obdobju je bilo Zlati ukrepov na gospodarskem, organizacijskem in tehničnem področju, dosegli smo vidne uspehe v urejanju kmetijskega zadrugništva, zlasti pa v razvijanju in pospeševanju dela splošnih kmetijskih zadrug. Za to obdobje je zlasti značilno to, da je prišlo do megovskega in enotnega gledanja na pomen zadrug, kakor tudi na odnose do individualnega kmeta. Enodušno so izrazili mnenje, da je mogoče doseči napredek kmetijstva le s pomočjo zadrug in da je treba v tej smeri dajati zadrugam večjo podporo. To velja zlasti za kmetijsko službo, ki se mora bolj usmerjati k reševanju problemov zadrugnih organizacij.

V zvezi z državnimi kmetijskimi posesti, kmetijskimi obdelovalnimi zadrugami in ekonomijami, so na skupščini poudarili, da je treba čimprej odstraniti sedanjo nezadovoljenost proizvodnje in na posestov do sedanjih mej specializirati za iste vrste proizvodnje ki so najbolj rentabilne. Gospodarjenje na posestvih e treba še bolj strogo postaviti na temelje gospodarskega računa in zahtev tržišča. Glede na uspehe in izku-

nje nekaterih državnih posestev je skupščina zlasti podčrtala in priporočila, naj začnejo s sodobno organizacijo dela in z izvajanjem novega plačnega sistema na podlagi povečanja proizvodnje.

Skupščina je prav tako poudarila, da se mora kmetijska služba na terenu še bolj organizirati in pripraviti za nove naloge. Svoje delo mora koordinirati z delom znanstveno - raziskovalnih ustanov in se čim tesneje povezati s kmetijsko in gospodarsko proizvodnjo.

Kar zadeva bodoče delo Zveze kmetijskih zbornic je skupščina zlasti poudarila, da se mora tako Zveza kakor tudi celotna kmetijska služba usmeriti k najbolj aktualnim nalogam, ki so jih postavili posamezni programi, katere je skupščina proučila in sprejela. Skupščina je prepričana, da je popolnoma pravilno, da je največje napore in sredstva usmerimo v prvi vrsti k pridelovanju semen in reji plemenske živine, umetniemu oplojevanju, zaščiti rastlin, veterinarskim ukrepom, raznim postajam in usposabljanju kmetijske in gozdarske službe.

Na skupščini so poudarili, da je treba investicijske sklade v prihodnje usmeriti na melioracijska dela, izpopolnje kmetijskih posestev in na investicije v zadrugah. Po podatkih, ki so jih podali na skupščini, bo naše kmetijdo štirih letih okrog 30 tisoč novih traktorjev poleg večjega števila drugih kmetijskih strojev.

Prva letna skupščina Zveze kmetijskih zbornic je potekla v znamenju borbe za pospeševanje kmetijstva in gozdarstva in za nadaljnji razvoj socialističnih odnosov na vasi.

Kako so usmerjene investicije v zadrugah Bosne in Hercegovine

Od skupno 66 bivših okrajev v Bosni in Hercegovini ni iz 33 okrajev sodelovala nobena kmetijska organizacija na devetem natečaju za investicije v kmetijstvo. Tako ni n. pr. s področja novih okrajev Tuzla, Zenica in Goražde sodelovala nobena kmetijska organizacija, s področja Sarajeva, Bihaća, Zvornika in drugih mest, a jih je sodelovalo le nekoliko.

Število zadrug	Namen
22	živinoreja
12	sadjarstvo
20	predelovalni objekti in skladišča
14	druge zgradbe
8	melioracije
4	tovornjaki
1	druga oprema

Po podatkih, s katerimi razpolaga centralna Narodna banka BiH, je pogoje za najem posojila nad 20.000.000 izpolnjevalo deset prijavljenih zadrugnih organizacij v znesku okrog 203.000.000 din. Razez tega je še 54 zadrugnih organizacij izpolnjevalo pogoje za kredit v skupnem znesku 106,5 milijonov dinarjev. Torej bodo zadrugne organizacije od zahtevanih 360 milijonov dobile okrog 309 milijonov.

Pregled kaže, da so se zadrugne organizacije najbolj usmerile na melioracije, nadalje na kmetijsko predelovalne objekte in skladišča za kmetijske pridelke, da pa so zahteve za naložbe v pospeševanje sadjarstva, vinogradništva in živinoreje zelo majhne. Zahtevo za pospeševanje sadjarstva in vinogradništva je postavilo komaj 12 zadrugnih organizacij, ki računajo, da bodo napravile 22 ha sadovnjakov in 4 ha vinogradov. Čeprav živinski sklad v zadrugah ni zadosten, vendar je

Majhne investicije za živinorejo, sadjarstvo in promet

Na podlagi na natečaju predloženih zahtev je za kredite prosilo 81 zadrugnih organizacij v skupnem znesku 361.000.000 din, kar predstavlja okrog 13% vseh zahtev s področja Bosne in Hercegovine na IX. natečaju. Priobčujemo pregled števila zadrug in njegove udeležbe v zahtevah za kredit.

Znesek v tisočih din	%
25.309	7,0
7.529	2,0
177.007	44,8
14.534	4,0
128.241	40,0
6.318	1,7
1.953	0,5

samo 22 zadrugnih organizacij zahtevalo kredit za nakup krav, ovac in prašičev. Prav tako pade v oči, da so samo štiri zadrugne organizacije zahtevale kredit za 4 tovnjake, ki naj bi služili za promet s kmetijskimi pridelki. To dokazuje, da zadrug ne pojmujejo pomena prometa s kmetijskim pridelki v sedanjem obdobju.

Analiza strukture skupnih zahtev zadrug kaže, da se zadrugne organizacije niso pravilno usmerile na vlaganja v take kmetijske dejavnosti, ki bi lahko najhitreje dale povečano proizvodnjo za tržišče.

Izdelava elaboratov - glavni vzrok za majhno udeležbo na tečaju

Majhno število zadrug za kredite izhaja verjetno iz tega, ker morajo v določenih investicijskih sodelovati s lastnimi sredstvi. Razez tega pa zadrug takrat, ko so postavljale zahteve za kredit, niso poznale stanja in rezultatov svojega poslovanja lani, pa niso torej tudi vedele, koliko sredstev, lahko izločijo za nadaljnje naložbe za razširitev proizvodnje.

Eden izmed vzrokov nezadostne udeležbe zadrug na natečaju za investicije je zapletena tehnična izdelava elaboratov in pomanjkanje ustreznih strokovnih kadrov za pripravljanje potrebnega gradiva za elaborate. To je zlasti prišlo do izraza v Bosni in Hercegovini zato, ker ta republika nima nobenega podjetja ali organizacije, ki bi bila usposobljena za izdelavo načrtov in posameznih ekonomsko-tehničnih dokumentacij za kmetijske objekte. Zato so bile kmetijske organizacije dostikrat prisiljene, da za večje objekte pošiljajo svoje uslužbence v Beograd, Zagreb, Split itd., da bi si zagotovile izdelavo potrebnih elaboratov. Povsem je razumljivo, da je to vplivalo na pravočasno izdelavo elaboratov, na njihovo kvaliteto in na dejstvo, da so elaborati izdelani brez zadostnega poznavanja konkretnih razmer in pogojev kraja, v katerem delujejo kmetijske organizacije.

Usposabljanje zadrug za izdelavo elaboratov

Čeprav so storili važne ukrepe, da bi usposobili kmetijske organizacije za pravilno izdelavo potrebnih obrazcev (tečaj, izdelava navodil za obrazce itd.)

vendar so strokovne komisije pri pregledu elaboratov lahko opazile, da posamezni elaborati ne vsebujejo potrebnih elementov, na podlagi katerih bi se lahko ugotovila realnejša in objektivnejša ocena gospodarske moči kmetijske organizacije. Račun rentabilnosti, sedanje proizvodnje in proizvodnje po naložbi investicij je izpeljan na podlagi različnih cen materiala in delavskih plač, razen tega pa so bile storjene napake pri obračunih amortizacije, anuitet in podobno. Nekateri posojiljemalci se niso držali realnih normativov in je zategadelj mogoče najti velike razlike zlasti glede potroška gradbenega materiala. Bilo bi zelo koristno, če bi se izdelali orientacijski normativi za glavna kmetijska dela in cene gradbenega materiala, ker bi se s tem olajšalo delo kmetijskih organizacij.

Menimo, da je za uspešnejše priprave elaboratov za obdelavo ekonomsko-tehnične dokumentacije, za pravilno izdelavo načrtov in podobno, potrebno storiti določene ukrepe za usposabljanje podjetij ali organizacij, ki bi opravljale te naloge.

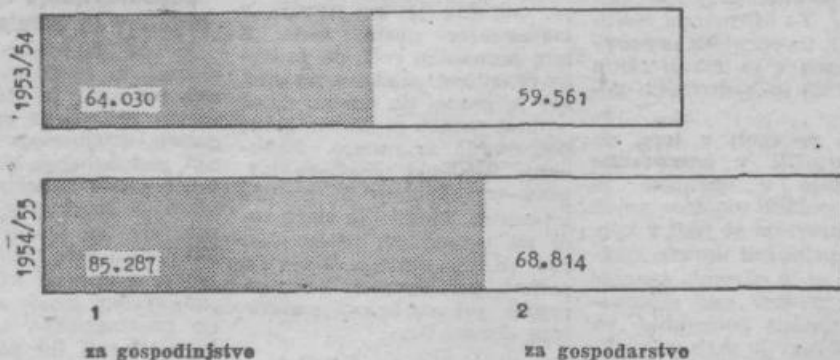
Inž. Luka Petković
Trditelj, da bi bilo treba ustanoviti organizacijo za izdelavo elaboratov za investicije v zadrugah in drugih kmetijskih organizacijah, je popolnoma na mestu, zlasti za Bosno in Hercegovino. To je ena glavnih nalog Glavne zadrugne zveze Bosne in Hercegovine, kakor tudi okrajnih zadrugnih zvez. BiH je po možnostih za kmetijsko proizvodnjo na tretjem mestu v državi in torej zelo pomembna. Kadrovske težave je mogoče rešiti in to je boljša pot, kakor pa prepustiti kmetijske organizacije same sebi, naj se znajdejo, kakor vedo, kajti to je najdražja pot.

Izgube

Problem izgub kmetijskih organizacij, državnih kmetijskih posestev, kmetijskih zadrug in ribiških podjetij in zadrug, je že tri leta aktualen. Ne da bi se poglabljali v vzroke teh izgub in oceno objektivnih in subjektivnih činiteljev, ki so jih povzročili, je zvezni izvršni svet že ob zaključnih obračunih leta 1954 izdal začasno odločbo o načinu kritja teh izgub s kreditom s triletnim odplačilnim rokom. Ta odločba je omogočila, da je 673 državnih posestev in zadrug kritlo izgube, ki so znašale nad 2.000 milijonov din in da je tako postalo kreditno sposobnih, to se pravi, da jim je bilo omogočeno popolnoma normalno gospodarsko poslovanje. Nosilci teh kreditov so bili okrajni ljudski odbori.

To je bila za okrajne ljudske odbore prva priložnost, da analizirajo poslovanje vsakega takega gospodarstva, da najdejo vzroke izgub in kolektivom pomagajo odstraniti slabosti in

POVPREČNI DENARNI IZDATKI KMEČKEGA GOSPODARSTVA

V zadnji številki smo objavili statistične podatke, ki kažejo povprečne mesečne dohodke kmečkega gospodarstva. Sedaj prinašamo povprečne denarne izdatke kmečkega gospodarstva, posebej pa za gospodinjstvo, posebej pa za gospodarstvo (za proizvodnjo).

V letu 1955 je kmet več kakor polovico svojih skupnih denarnih izdatkov, ki znašajo za vsako gospodarstvo povprečno 154.101 din, trošil za potrebe gospodinjstva. Od te vsote, ki znaša 85.287 din za vsako gospodinjstvo, odpade največ za hrano (36.200) nato

na obleko (15.743), obutev (6.572), na stanovanje, kurjavo in razsvetljavo (5.836), na tobak (4.337) itd. V primerjavi z letom 1954 so se izdatki za gospodinjstvo povečali povprečno za 21.457, kar je razvidno iz slike. Zlasti so porastli izdatki za prehrano (za 10.600 din na gospodinjstvo).

Povprečni izdatki za gospodarstvo (za proizvodnjo) so precej manjši od izdatkov za gospodinjstvo. V letu 1955 so znašali na vsako gospodarstvo 68.814 din. Od te vsote odpade največ na stroške proizvodnje (34.529 din), na nakup živine

(19.230 din), na plačilo meznega dela (12.535 din), na nakup zemlje (7.008) in na investicije (3.404 din). Pade v oči majhen delež investicij v izdatkih za gospodarstvo. Delež davka znaša 14.325 din na vsako gospodarstvo.

Če primerjamo povprečne denarne izdatke za gospodarstvo z letom 1954, tedaj dobimo porast za 9.250 din za vsako kmečko gospodarstvo. To pomeni, da je porast izdatkov za potrebe gospodarstva ali za proizvodnjo dosti bolj počasen kakor pa porast izdatkov za gospodinjstvo.

Enostranska orientacija gorenjskih zadrug

Kaj so pokazali letni občni zbori

Občni zbori kmetijskih zadrug na Gorenjskem potekajo h kraju. Upravni odbori podajajo zadnja poročila svojega dela v preteklosti, izdelujejo predloge gospodarskih načrtov za prihodnje delo ter rešujejo vrsto gospodarskih težav tako zadrug, kakor posameznih zadrugnikov. Eden izmed osnovnih problemov je dosedaj enostranska usmeritev zadrug v poslovanju.

Občni zbori po večini zelo dobro potekajo. Zadrugniki razpravljajo o svojih uspehih, težavah, napakah, gospodarskih načrtih za prihodnost in še o nešteti težavah, ki tarejo posamezno zadrugo pri poslovanju.

Vsa poročila na zborih in gospodarski načrti kažejo, da so imele zadrug, ali da pričakujejo po večini glavne dohodka iz trgovine z lesom, ki jo imajo. Še sedaj za najvažnejši vir dohodkov. Zaradi tega se vedno prevladuje lesna trgovina, ki je v gozdnatnem predelu za del zadrug nujno potrebna, če hočejo še nadalje poslovati. Vendar pa ta potreba ne zajema vseh zadrug, ampak samo tiste, kjer kmetje živijo predvsem od lesa. To je celotno Jezersko, Kokra, del zadrug v Poljanski in Selški dolini in v tistih krajih, kjer je zelo malo zemlje in slabi pogoji za kmetijstvo. V teh krajih so že nekdanji kmetje živeli samo od lesa. Dokler ne bo to vprašanje rešeno drugače, bodo kmetijske zadrug sklenile pogodbe z gozdnimi revirji za opravljanje različnih operativnih del v gozdu in bodo tako zaposlile precej tamkajšnjih kmetov in tako zlastno izboljšale njihove življenjske pogoje.

Potrebna je preorientacija

Za vse druge zadrug pa so trditve, da zadruga lahko obstaja in uspešno posluje samo z lesom, popolnoma neutemeljene. Pri sedanjih planih za odkup

kmetijskih pridelkov se je pokazalo, da zadrug ne bodo imele nič manj prometa kakor prej, samo če bodo odkup pravilno organizirale, če ne bodo dopuščale trgovine mimo njih. Prav tako se bodo morale vse zadrug ukvarjati predvsem z načrtnim pospeševanjem kmetijstva, zlasti živinoreje, ki imata v naših krajih odlične pogoje. Samo družbeni plan okraja določa za pašništvo Bohinjskega kota 12 milijonov dinarjev in se bo s temi sredstvi stanje znatno izboljšalo. Poleg tega bo potrebno še več prizadevanj pri obnovi sadovnjakov, zatiranju najrazličnejših škodljivcev v poljedelstvu, kakor tudi mnogo prizadevanj za pridelovanje semenjskih trav, žita, krompirja itd. za kar so tudi odlični pogoji.

V to smer bo šlo pospeševanje kmetijstva in tudi vsi gospodarski načrti so tako sestavljeni. Marsikateremu pa to ni po volji, rešitev vidi samo v gozdu. So tudi taki, ki skušajo na vse načine ovirati to pravilno usmeritev zadrug in pri tem širijo razne neutemeljene govorice.

Strojne usluge pod ceno

Posebno negativne težnje so se pokazale pri sestavljanju planov za strojne odseke. Marsikateri odbornik je z vso vnemo dokazoval, da je nemogoča rentabilnost strojnega odseka. Ni malo primerov, ko strojni odseki lani izkazujejo izgubo. Strojne usluge so se kmetom zelo nizko zaračunavale, ali pa se nekoč sploh niso. Polne lastne cene niso nikjer zaračunavali. N. pr. strojni odsek pri kmetijski zadrugi Bukovica ima precejšnjo izgubo. Hkrati pa ima 17 elektromotorjev pri privatnih kmetih, za katere ničesar ne zaračunava. Za te stroje zadruga plača amortizacijo in zavarovalnino. Prav gotovo je, da v takih primerih strojni odsek

ni rentabilen. Podobno se dogaja tudi pri drugih zadrugah. Motorne kosilnice, škroplilnice in drugi stroji se zelo nizko zaračunavajo, nekoč ni niti evidence, vse stroške pa nosi zadruga, poleg tega pa plača še škropivo in strojnika, potem mora nastati izguba. Dogaja pa se tudi primeri, da imajo zadrug razne stroje, ki jih ne uporabljajo, ker so za te kraje neprimerni. Nekod so tudi stroji slabo izkoriščeni, ker imajo take stroje privatniki, ki so jih kupili preko kmetijskih zadrug z regresi.

POSLOVANJE KMETIJSKE ZADRUGE »VUKSAN« V KUMANOVEM

(Po zaključnih obračunih za leti 1954 in 1955)

Kmetijsko zadrugo »Vuksan« v Kumanovem so ustanovili leta 1952 z glavno nalogo pospeševanja živinoreje njenih zadrugnikov. Pri ustanovitvi je imela samo 28 članov, medtem ko je ob koncu lanskega leta štela 258 članov s 627.000 din deležev. To dokazuje, da se članstvo zelo zanima za delo te zadrug, ki se ukvarja s kmetijsko proizvodnjo, s pridelavo kmetijskih pridelkov, z uslugami strojne službe in s prometom s kmetijskimi pridelki.

Osnovna sredstva zadrug znašajo 28.500.000 din in sicer: poslopja 14.000.000 din, delovna in plemenska živina 7,5 milijonov, kmetijski stroji in drugo orodje 2 milijona in razne investicije 5 milijonov. Vir vseh teh sredstev je takle: zadruga sama je investirala 14,5 milijona dinarjev, splošno ljudskega premoženja je za 5 in pol mili-

onov, od blyših kmetijskih obdelovalnih zadrug pa so prevzeli 8 in pol milijona dinarjev. Torej je zadruga sama investirala polovico osnovnih sredstev, kar je zelo dober uspeh, če upoštevamo, da je bila ustanovljena šele leta 1952.

V zadnjih dveh letih je zadruga imela skupnih dohodkov: 1954. 1955. (v tisočih dinarjev) 7.544. 13.673. 36.485. 32.623. 2.092. 2.447. 2.914. 4.518. — 751. 49.035. 54.012.

Kmetijstvo torej sodeluje v letu 1955 v skupnih dohodkih zadrug s 25%, predelava kmetijskih — in sicer predvsem živinskih — pridelkov s 60%, usluge s kmetijskimi stroji s 5%, trgovina s kmetijskimi pridelki 8,5% in druge dejavnosti z 1,5%. To kaže, da se je za-

druga usmerila h kmetijski proizvodnji, k predelavi kmetijskih pridelkov in deloma k prometu. Rentabilnost poslovanja. Da bi dobili popolnejšo sliko o poslovanju zadrug, bomo prikazali tudi njene dobičke ali izgube v letih 1954 in 1955 v posameznih dejavnostih.

Takih in podobnih problemov je precej. Le-ti pa se bodo le-tos popravili, ker so v gospodarskih načrtih napravljene kalkulacije polne lastne cene in po tej bo potrebno strojne usluge zaračunavati.

Ustanavljajo se razni odseki

Na vseh občnih zborih je bilo tudi govora o prosvetnem življenju zadrugnikov, o ekakurzijah, tečajih, predavanjih, literaturi in pomoči, ki jo nudijo kmetijski strokovnjaki zadrugnikom. V večjih zadrugah so vpe-ljali kolektivno zavarovanje živine, dali določena sredstva za nadaljnjo elektrifikacijo hribovskih vasi in sklenili prirediti razne tečaje iz kmetijstva, go-

spodinjstva itd. Na novo so ustanavljajo posamezni pospeševalni odseki, kot so to čebelaraki, sadjarski in drugi, ki jim zadruga do sedaj še ni imela, pa imajo vse pogoje za njihov razvoj. Skoraj pri vsaki zadrugi bodo ustanovili zvezo žena - zadrugnic, ki bo organizirala razne tečaje iz gospodinjstva itd.

Tudi sekcije mladih zadrugnikov naglo napredujejo. Ustanavljajo se se začele januarja in jih je sedaj že 25. Ponekod so dosegli že lepe uspehe, drugod še premagujejo začetne težave. Del gospodarskega načrta kmetijskih zadrug bodo opravile sekcije, in to zlasti razne polj-kuse semenskih trav, krompirja, zbiranje vzorcev za analizo zemlje itd. Jaka Bogataj

ta 1955 v znesku 1.392.000, je za druga razdelila takole: za poravnavo tako imenovanih zakopskih obveznosti iz dobička (prvih sedem dni bolezenskih dopustov in dopolnilni prispevek za socialno zavarovanje) 24.000 din, obvezni prispevek za rezervni sklad 244.000 in za odplačilo prispevih anuitet za dolgo-ročna posojila 1.124.000 din.

Majhni skladi zadrug

Na dan 31. decembra so znašali skladi zadrug: investicijski sklad 77.000.—, amortizacijski sklad 3.570.000.—, rezervni sklad 244.000.—, obratni sklad —, drugi skladi 247.000.—, skupaj 4.128.000.—. Kakor vidimo, so skladi zadrug zelo majhni, zlasti tisti, ki so nujni za njeno pravilno poslovanje, kot je n. pr. investicijski, rezervni in sklad obratnih sredstev.

Zadruga je med letom potrošila iz svojih skladov 2.215.000 din, in sicer: za nakup živine 1.527.000 din, za kmetijske stroje 494.000 din, za gradbene objekte 95.000 din in za druge investicije 54.000 din. Zadruga je torej strukturo potroška skladov pravilno usmerila h kmetijski proizvodnji.

Naša pripomba

Ce gledamo na to mlado zadrugo na podlagi te kratke analize njenega poslovanja, opazimo velike uspehe v podružbljenju kmetijske proizvodnje. Struktura dejavnosti pa kaže predvsem pravilno usmeritev k pospeševanju kmetijske proizvodnje. Kljub vrsti slabosti, ki jih ima ta zadruga, pa iz njene zaključnega obračuna vidimo, da napreduje in da bo v bližnji prihodnosti postala moč-na socialistična gospodarska organizacija, in to toliko prej, čimprej bo odstranila obstoječe pomanjkljivosti v poslovanju.

B. S.

kmetijski horganizacij

vzroke nastalih izgub vmi teh 193 kmetijskih organizacij je vse proizvodno leto prepuščeno samim sebi. Med tem časom pa je zvezni izvršni svet izdal novo odločbo o kritju izgub kmetijskih in ribiških organizacij, ki dajejo upodobenje pogoje in roke vračanja, kakor pa lanska odločba. Roki za vračanje so podaljšani od 1. julija letos za dve leti z 1% obrestmi. Zato menimo, da to pot ne bi smelo priti do tega, da se ponovi stara napaka, to se pravi, da spet ne bi uredili vprašanja obveznosti vseh kmetijskih in ribiških organizacij in da ne bi pri tem ljudski odbori podrobno analizirali vzrokov in nudili pomoč pri reševanju in odstranjevanju vzrokov izgub. Po teh zadnjih odločbah ni nikakršnega vzroka za to, da bi v obdobju spomladanske in jesenske setve intervenirali pri Narodni banki in da bi se odobraval posebni krediti tem organizacijam za setvena dela.

Kakor vidimo, ni bilo do konca januarja od 673 kmetijskih organizacij saniranih 193. Z drugimi beseda-

